

recensie: Gijs Assmann, Martha Colburn, Rik Meijers e.a. - Order & Chaos

Een recept voor intuïtie

door [Laure van den Hout](#)

fotografie: Bas Czerwinski

15 januari 2015

***Order & Chaos* toont het werk van vijf kunstenaars, kriskras verspreid door de open industriële ruimte die Garage Rotterdam is. De titel in combinatie met de oude Grieken, die al in de eerste alinea van de tentoonstellingstekst genoemd worden, appelleert aan de tegenstelling tussen Apollo en Dionysos. Een veelgebruikte metafoor als het gaat om de kunsten en de totstandkoming daarvan.**

Het is deze tegenstelling, ratio enerzijds en intuïtie anderzijds, respectievelijk Apollo versus Dionysos, die centraal staat in deze tentoonstelling. Garage Rotterdam lijkt zichzelf de vraag te stellen uit welke ingrediënten het maakproces van de hedendaagse kunstenaar bestaat. Als aanleiding daarvoor wordt een tweetal zaken genoemd. In de eerste plaats de eeuwenoude aanname dat kunst een moment van orde is in de chaos van alledag. In de tweede plaats de rol die wetmatigheden spelen in de kunsten en de daaruit voortvloeiende vraag in hoeverre deze de verhouding tussen intuïtie en ratio beïnvloeden. Als voorbeelden van dit soort wetten worden de gulden snede, het perspectief en Newtons kleurenleer genoemd.

Reizen door ruimte en tijd

Bonno van Doorns *Naked in Space* (2014) is een levensgrote open maquette met daarin een verzameling voorwerpen die doen denken aan reeds in de kunstgeschiedenis opgenomen meesterwerken. Zo is er een geel stuk schuimrubber, omwonden met wit gaas dat gepresenteerd wordt op een houten kist waar museumstukken doorgaans in vervoerd worden. Banaal genoeg doet het denken aan een frietje met. De op de kist gestencilde woorden 'do not touch' laten het publiek weten dat het er niet aan mag komen: een roep om de beteugeling van het instinct?

Verschillende typen sculpturen versterken het idee dat dit een mini-museum is. Of, en dit wordt ingegeven door de titel, een visualisatie of afspiegeling van de *Voyager Golden Record*. Deze gouden plaat, met daarop beelden en geluidsopnames van onze aardse kunstschaten, werd gelijktijdig met de twee Voyager raketten in 1977 de ruimte in gelanceerd.

Gijs Assman, *Wraakveulen*, 2012.

Het vervreemdende dat van Doorns *Naked in Space* oproept klinkt door in Rik Meijers' oeuvre. Zowel zijn filmpjes als doeken, polaroids en tekeningen gunnen de bezoeker een blik

in een wereld die aaneengeregen lijkt te zijn door occulte en mystieke praktijken. In de serie tekeningen lijken klassieke beeldprincipes, wiskundige motieven en totale chaos elkaar te omhelzen. Stijlcitaten zijn niet van de lucht. Zo staat de bezoeker oog in oog met een aapje aan een ketting dat doet denken aan Koons' vereeuwiging van Michael Jackson met zijn aap Bubbles. En dient in het woord 'Metz' op de flessendopjes, een van de onconventionele materialen waarmee Meijers werkt, alleen de letter 't' vervangen te worden door een 'r' om de verwijzing naar Kurt Schwitters' Merzbau letterlijk te maken.

Eerst zien, dan geloven

Met het tentoonstellingsconcept is iets paradoxaals aan de hand: op een steeds dwingender manier wordt betoogd dat *Order & Chaos* onderzoekt in hoeverre een onderliggende logica, bijvoorbeeld dus de gulden snede, aanwezig is in het maakproces van de hedendaagse kunstenaar. 'Wanneer klopt' iets en waarom?' Het is over en uit met dit onderzoek wanneer enkele regels later de conclusie wordt getrokken. De getoonde kunstenaars varen op hun intuïtie en laten beelden ontstaan zonder vooropgezet plan.

Dat een dermate dwingend tentoonstellingsconcept ten koste gaat van de beleving is evident. Hoewel de tentoonstellingstekst een paar iets te korte bochten neemt, toont Garage Rotterdam met deze groepstentoonstelling een aantal interessante werken die in zichzelf wél een dualiteit lijken te herbergen. Gijs Assman, een kunstenaar met een divers oeuvre, wat ook blijkt uit het werk dat hier getoond wordt: keramiek, werk op papier, textiel en ruimtelijke sculpturen, zijn *Wraakveulen* (2012) is daar een voorbeeld van. Een wit stoffen paard met de tong uit de mond, gestalte gegeven door een kruk. Ook hier komen de Grieken weer terug. Het werk doet onmiskenbaar, de titel is slechts een extra knipoog, denken aan het paard van Troje. Weliswaar als een diapositieve versie, want zacht en aaibaar, maar het gehalte niets-is-wat-het-lijkt wordt er niet minder van.

Gijs Assman, *Twin Peaks*, 1999.

Assmans keramieken sculptuur *Twin Peaks* (1999) toont twee roze dennensparren, of zijn het buttplugs? De analogie met Paul McCarthy's *Santa Claus* aka Kabouter Buttplug is, we zijn nota bene in Rotterdam, niet te missen. Nader onderzoek wijst uit dat Assmans *Twin Peaks* eerder het levenslicht zag dan McCarthy's variant. Stijlcitaten verwijzen dus soms ook de andere kant op.

Advies voor zij die de tentoonstelling willen gaan bezoeken is om de dwingendheid van de opstelling die deze tentoonstelling is, de tentoonstellingsteksten en werkbeschrijvingen, die vaak heel letterlijk beschrijven wat je ziet, inclusief, te laten voor wat ze zijn en zelf op onderzoek uit te gaan. In de chaos van hetgeen dat kapot- of uiteenvalt kan een nieuwe orde ontdekt worden. In dat kader zei Nietzsche, nota bene de filosoof met de hamer, dat de ware tragedie geboren wordt in de samenkomst van het Apollinische en Dionysische. De oude Grieken en de mythe van het kunstenaarschap: ze zijn nooit echt ver weg.